

Yttrande

2023-02-27

Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm
kn.remissvar@regeringskansliet.se
Regeringskansliets dnr: M2022/02237

Handläggare:
Sule Karamik

Dnr: 2022-02746

Yttrande avseende EU-kommissionens förslag om certifieringsramverk för upptag och infångning av koldioxid (CRCF)

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas, har granskat innehållet i EU-kommissionens förslag om certifieringsramverk för upptag och infångning av koldioxid (CRCF) som presenterades den 30 november 2022, och som Formas ombetts att svara på.

Formas tillstyrker EU-kommissionens förslag men har invändningar mot vissa delar av förslagen. Formas instämmer i kommissionens bedömning att certifieringsramverket bidrar till att möta ländernas åtagande inom ramen för Fit For 55 och EU:s mål om klimatneutralitet 2050. Dock är det viktigt att kolinlagringsåtgärder inte används för att kompensera för en fortsatt användning av fossila bränslen och material, och utfasningen av dessa bör ej genomföras i lägre takt än den EU:s och Sveriges klimatlagstiftning följer i dagsläget.

Formas ställningstagande

Formas ser positivt på förslaget potential att stötta arbetet med att EU ska bli klimatneutralt 2050. Formas ser också positivt på att förslaget ligger i linje med andra förordningar och befintliga lagar inom EU såsom LULUCF, Nature Restoration Law och Common Agricultural Policy (CAP). Det är viktigt att förslaget skiljer på olika typer av kolupptag då vissa är mer långsiktiga och säkra än andra. Detta skapar i sin tur en bra grund för certifieringsramverket. Det är av avgörande betydelse att certifieringssystemet säkerställer miljöintegritet och långsiktighet. Rapportering, övervakning och additionalitet är dessutom viktiga för att kunna avgöra om det verkligen är en kolinlagringsaktivitet som äger rum, eller om det rör sig om en aktivitet med begränsad reell effekt och/eller en aktivitet som kan sägas ske inom ramen för gängse verksamhet. Om styrmedlet skulle leda till certifiering av åtgärder vilka inte innebär någon verklig kolinlagringseffekt skulle statliga resurser användas utan att leda till väsentlig klimatpåverkan. Detta kan också främja greenwashing-aktiviteter.

Formas anser att förslaget saknar en tydlig definition av ”carbon removals”, liksom detaljerade beskrivningar av vilka typer av kolinlagringsmetoder som kommer att omfattas av ramverket.

Förslaget besvarar dessvärre inte heller frågor som rör vilka krav som ska uppfyllas och hur certifikaten kan användas. Avsaknaden av dessa beskrivningar gör att det är svårt att göra en konsekvensanalys av de föreslagna åtgärderna på ett konkret sätt. Formas bedömer dock att förslaget skulle kunna bidra till att öka intresset för upptag av koldioxid samt bidra med ytterligare incitament inom området och till en bredare finansieringsbas.

Eftersom det föreslagna certifieringssystemet är baserat på en frivillig grund är det viktigt att ifrågasätta dess potential och hur stor påverkan kan bli. Det kan uppstå konflikter mellan det föreslagna styrmedlet och befintliga eller kommande styrmedel som beslutas nationellt, exempelvis kan förväntade ersättningar innebära svagt intresse för att genomföra åtgärder på frivillig basis. Vi behöver därför bedöma risken för sådana möjliga konflikter noggrant från ett svenskt perspektiv. I nuläget går staten in med betydande ersättningar för kolinlagringsåtgärder såsom bio-CCS och återvätning av torvmarker. Formas anser att certifieringsramverket kan skapa en möjlighet för involvering av privata medel som framöver delvis kan komplettera dessa offentliga finansieringar. Detta skulle hjälpa medlemsstater att uppnå sina klimatmål på ett kostnadseffektivt sätt.

De tre nämnda aktiviteterna i förslaget som omfattas för upptag och inlagring av koldioxid (dvs. lagring av kol i produkter, permanent lagring genom tekniska åtgärder och carbon farming) bör utformas med utgångspunkt i aktuell forskning och vetenskaplig kunskap. Speciellt för området carbon farming är kunskapsläget förhållandevis omoget och ofullständigt, och fältet rör sig framåt väldigt snabbt. Aspekter som är särskilt komplexa inom detta område rör i vilken utsträckning förlängda omloppstider inom skogsbruket kan täckas av certifieringsramverket, i vilken utsträckning tillväxthöjande åtgärder kan anses ligga inom certifieringsramverket samt hur nyttor och effekter av en omställning till hyggesfritt skogsbruk ska beräknas.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Johan Kuylenstierna, efter föredragning av utredare Sule Karamik. I beredningen har nationalekonom Henrik Scharin och senior rådgivare Karin Perhans deltagit.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Johan Kuylenstierna

Sule Karamik